

ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ СЪВЕТ
НА НАОА

ДОКЛАД

НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ ЗА
РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВАНЕ ПО ПРОЦЕДУРА ЗА
ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА

„ЕНДОКРИНОЛОГИЯ”

ОТ ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1. МЕДИЦИНА,
ОБЛАСТ НА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ
ВЪВ ВОЕННОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЯ

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по здравеопазване и спорт предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация на докторска програма „**Ендокринология**“ от професионално направление 7.1. Медицина, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт във **Военномедицинска академия**.

Докладът е разработен в съответствие с чл. 78 от ЗВО и съгласно критериалната система за програмна акредитация на ОНС „**доктор**“ в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 5/, приети от АС на НАОА на 20.10.2016 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА
II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ
III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) - ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5), ПРИЕТИ ОТ АС НА НАОА НА 20.10.2016 Г.

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№ по ред	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	Протокол № 17/23.6.2021 г.
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС Проф. д-р Кичка Велкова, дмн Проф. д-р Юрий Анастасов, дмн Доц. д-р Станислав Славчев, дм Наблюдаващ от ПКЗС проф. д-р Росен Маджов, дмн	Протокол №21/07.09.2023 г.
3.	Извършено посещение на ЕГ във ВУ	26.09.2023г
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол № 3/23.1.2024 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол № 3/23.1.2024 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 35, ал.2 от ПДНАОА /относно становището на оценяваната институция /ПК предоставя доклада на АС	

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Докторската програма по Ендокринология има редовна програмна акредитация от 03.09.2015, дадена с решение на Акредитационния съвет на НАОА Проткокол № 20 с оценка 9,31 за шест години. Акредитационният съвет на НАОА е дал следните препоръки към докторската програма:

1. Хабилитираните лица да представят научната си дейност според изискванията
2. Докладът-самооценка да бъде коригиран с ясно дефиниране на научните публикации
3. Личните досиета на докторантите да бъдат се водят според изискванията

По препоръките на Акредитационния съвет на НАОА:

1. Хабилитираните лица да представят научната си дейност според изискванията-препоръката е изпълнена.
2. Докладът-самооценка да бъде коригиран с ясно дефиниране на научните публикации-представени са в съответствие на препоръките.
3. Личните досиета на докторантите да бъдат се водят според изискванията. Досиетата на докторантите се водят съгласни изискванията.

ЕГ установи, че препоръките са изпълнени

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ/ ESG/- ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5)¹

Въз основа на изводите на ЕГ в доклада се оценява изпълнението/неизпълнението на всички критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие на стандартите и насоките за осигуряване качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО, както следва:

Стандарт 1. Политика за осигуряване на качеството

Критерий 1.1. Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма

1.1.1. **Целта** на подготовката за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по „Ендокринология“ във ВМА– София е в съответствие с мисията и целите на ВМА, а именно: да се подготвят висококвалифицирани специалисти за нуждите на мирновременен и военновременен медицинско осигуряване на Българската армия, а така също и на населението на страната при възникване на природни бедствия, терористични актове и крупни промишлени аварии, в съответствие с националната международните стандарти, като запазва и усъвършенства академичната и професионална автономия.

Целите и задачите на обучението отразяват нуждите на страната от ендокринна помощ като се има предвид, че най-разпространените и социално значими заболявания са захарният диабет, метаболитният синдром, заболяванията на щитовидната жлеза и остеопорозата.

Основните задачи на докторантите са: да овладеят правилни и съвременни диагностично-терапевтични подходи в областта на ендокринологията; да овладеят методиката на научните изследвания – поставяне на хипотеза, разработка на научен план, самостоятелна разработка, разбор на резултатите и тяхното представяне в научни списания и научни форуми.

1.1.2. **Цялостната дейност за обучение по докторската програма ЕНДОКРИНОЛОГИЯ** в Клиниката „Ендокринология и болести на обмяната“, ВМА-София е подчинена на институционалната система за качество, без да се пренебрегва спецификата ѝ. Редовно според Правилника за развитие на академичния състав на НС е обсъждана работата на докторантите по индивидуалните им учебни планове и са представени в отдел Наука на ВМА

Във ВМА-София е създадена и функционира успешно система за управление на качеството на три нива.

Комисиите по качество анализират развитието на докторантите, обсъждат провеждането на изпити, колоквиуми и трудности в процеса на подготовка на докторантите, защитата на докторските дисертации, адекватността на програмите, материалната база и др. Тяхна основна цел е постигане и поддържане на качествено обучение, съответно на националните и европейските стандарти, поставящо докторанта в центъра на обучението.

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

Комисията по качеството в професионалното направление и специалността планира и осъществява два пъти годишно вътрешни одити за оценка на качеството и функциониране на съответните програми за обучение.

За реализиране на високо качество на обучение е създаден, действа и се съблюдава Правилник за управление, структура и критерии на система за оценяване и поддържане на качеството на обучение и академичния състав в ВМА–София.

Приемът, конкурсите, изборът и обучението на докторантите се осъществява съгласно ЗВО, ЗРАСРБ и Правилник за учебната дейност на ВМА-София. Инициаторите при разработването и редактирането на учебната документация по докторските програми са обучаващите, в лицето на хабилитираните специалисти от клиниките и особено научните ръководители, както и членовете на научно-преподавателския състав, придобили ОНС “ДОКТОР”. Мненията на обучаемите при подготовката на учебната документация също са определящи, тъй като докторантите участват в нейната подготовка заедно с научните си ръководители и се отразяват техните научни интереси.

Обучението на докторантите по Докторската програма „Ендокринология“ се провежда основно в Клиника Ендокринология и болести на обмяната като са утвърдени всички форми на докторантура: редовна, задочна, свободна и такава за чуждестранни граждани. Подготовката на докторантите се реализира и в други звена на ВМА– София (лаборатории звена, научна библиотека и пр.).

Обучението на докторантите и развитието на техните качества е в съответствие с Национална квалификационна рамка на РБ, приета с ПМС № 96/02.02.2012 г. За периода на акредитация *не са представени протоколи от проведените вътрешни одити*

Не бяха представени протоколи от анкетни проучвания, свързани с качеството на обучението на докторантите-за мнението на докторантите и сред работодателите на докторантите.

Финансирането на докторантите се реализира на базата на план-сметка .

Спецификата на докторската програма „Ендокринология“ е в съответствие с Национална квалификационна рамка на РБ, приета с ПМС № 96/02.02.2012 г.

1.1.3. Докторантите и преподавателите прилагат европейските научно-образователни стандарти в своята научна, учебна и методична работа като резултат от проведеното обучение и мотивиращо ръководство, съгласно утвърдените програми, както и вследствие проведени обучения и специализации във водещи в това направление институции у нас и в Европа.

Ежегодно учебните програми се актуализират и изцяло покриват изискванията за съответната специалност. Резултатите от научно-изследователската дейност се представят на лекции и други научни форуми, в които участват докторантите. Съществуват възможности резултатите от дисертационните трудове да се публикуват в списание «Военна медицина», други български и чужди издания и така да се създават взаимовръзки между научните изследвания и обучението по докторската програма.

1.1.4. Във ВМА е създадена система, гарантираща качеството на научно-изследователската дейност и стриктно спазване на етичния кодекс. Контролът се включва на различни етапи от разработването на научните проекти до публикуване на резултатите.

Преди стартиране всички научни изследвания върху хора и животни, провеждани във ВМА, подлежат на начална експертна оценка от Етичната комисия на ВМА. Тя е експертен и консултативен орган, учреден към ВМА със Заповед на Началник ВМА. Работи в съответствие с действащата в момента законодателна рамка, третираща етичните аспекти на научните изследвания върху хора и животни. Обект на експертна оценка на Етичната комисия

са клинични и неклинични биомедицински и медико-социални научни изследвания върху човешки същества, научни изследвания с използването на персонална биомедицинска информация, както и етични проблеми, отнасящи се до защита на обществените интереси от недобросъвестни действия на изследователите при продукцията, съобщаването, предлагането и публикуването на резултатите от научните изследвания. Етичната комисия осъществява и периодичен надзор и дава становище относно етичните аспекти на научните изследвания във ВМА. Комисията отчита дейността си ежегодно пред Началника на Военномедицинска академия. Във ВМА е въведена практика всички докторанти преди защита да подават декларация за оригиналност на данните.

Преподавателският състав реализира своите задачи по обучението в мултиетническа и мултикултурална среда и всякакви форми на дискриминация са неприемливи.

Полагат се максимални усилия за публикуване на резултатите от проучванията в международни списания с висок импакт-фактор, или рефериращи се в авторитетни бази данни. Това от своя страна води до тяхното цитиране, включително и от чуждестранни автори.

Във ВМА съществува автоматизирана система за плагиатство. Програмата помага на редактори, автори и рецензенти да предотвратят нарушения чрез сравняване на сходството на ръкописите.

Констатации за изпълнение на критерий 1.1

Целта на подготовката за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ във ВМА – София е в съответствие с мисията, целите и задачите на Университета. Обучението се базира на официално утвърдени стандарти, записани и разработени в програми и правилници и е съобразено с действащото законодателство. Докторската програма се организирана и се реализира в съответното звено (Клиника по ендокринология), адекватно на политиката на ВМА.

Цялостната дейност за обучение по докторските програми е подчинена на системата за качество във ВМА – София, без да се пренебрегва тяхната специфика.

Във ВМА – София са изработени и се изпълняват правила за осигуряване на академично единство, академични свободи и нетърпимост към дискриминация, съответстващи на ЗВО.

Стандарт 2. Разработване и одобряване на програмите

2.1. Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни

2.1.1. Клиниката по ендокринология спазва институционалните процедури за разработване и одобряване на докторантските програми, така че те да отговарят на целите, определени за тях. Придобитата квалификация в резултат на специализацията по докторската програма ЕНДОКРИНОЛОГИЯ съответства на Националната квалификационна рамка за висше образование и на Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование.

В Катедра ”Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия, ендокринология и болести на обмяната“ по научната специалност „Ендокринология“ за периода 2016-2020 г. са зачислени 2-ма докторанти, един асистент по ендокринология е придобил академично звание „Доцент“. Квалификацията на успешно защитилите по научната специалност Ендокринология е да притежават достатъчно знания и умения с научно-методичен инструментариум и следните професионални компетенции.

2.1.2. Цялата документация (учебни планове и учебни програми) периодично се анализира и се обновява, като се взема предвид мнението на обучаваните и потребителите на образователния продукт, проучвано чрез анкети. Промените в учебната документация се базират на спазване на регламентирани процедури, създаващи възможност за непрекъсната актуализация на учебните планове, програми и квалификационни характеристики. Всяка промяна в учебен план или въвеждането на нов учебен план се прави по предложение на катедрения съвет, обсъждат се и се одобряват на Академичен съвет. В практически аспект се работи в създаването на високо ерудирани кадри с изследователски подход в решаването на сложни проблеми свързани с научната специалност.

Изработването на докторски програми може да се инициира от катедрите, факултетните съвети, участващи в обучението, или академичното ръководство. Действащата учебна документация се намира в личните досиета на докторантите, тя ежегодно се анализира и обновява със съдействието на научните ръководители и докторантите. Документацията включва конспект за конкурсния изпит по специалността, конспект за докторантския изпит по специалността, индивидуален учебен план за подготовка на докторант, план-сметка за всяка учебна година, атестационна карта, за тримесечен период за редовните докторанти и за едногодишен период за всички форми на провеждане на докторантура.

Мнението на докторантите и научните ръководители намира отражение в изготвянето на индивидуалните учебни програми, които са много гъвкави и динамични, стремящи се да осигурят най-доброто обучение на докторанта при оптимално съотношение качество/резултат на обучението.

2.1.3. В клиника „Ендокринология“, която е обучаващото звено на научната специалност, се извършва обучението по докторската програма с ясно поставени цели и задачи, гарантиращи правилен избор на млади, надеждни и мотивирани учени с перспективи за бъдещото им развитие в професионалното направление. Паралелно с това на докторантите се предоставя възможност и за разширяване на подготовката им.

2.1.4. Анализът при планирането и разработването на докторската програма включва възможността за осигуряване на работно място след приключване на обучението. С различните форми на докторантура – редовна, задочна или самостоятелна, се осигуряват високо квалифицирани специалисти за институцията, за науката и пазара на труда.

Анализът при планирането на всяка докторска програма включва обстойно изследване на необходимостта ѝ – актуалност на проблематиката, разработвана в съответната програма и последващо приложение на резултатите, както и потребността ѝ за практиката и бизнеса. При разработването на докторските програми се прави анализ главно на интересите и желанията на докторантите, които пряко отразяват пазара на труда у нас и в чужбина по дадената специалност.

2.1.5. Академичният състав, провеждащ обучението по „Ендокринология“ е добре осведомен за научните достижения по настоящата специалност в Медицинските университети в България и в ЕС. Участието на академичния състав в национални и международни научни форуми ги прави информирани относно съвременните тенденции за развитие на тази научна специалност, методите за обучение и конкурентната среда, в която се намира докторската програма.

Съществува сътрудничество с Мрежата от Национални информационни центрове за академично признаване и мобилност ENIC-NARIC с оглед установяване на сътрудничество в сферата на признаването на дипломи и периоди на обучение между държавите от Европейската Икономическа Зона и държавите, ратифицирали Конвенцията за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в Европейския регион (Ратифицирана със закон, ДВ, бр. 25 от 28.03.2000 г.). НАЦИД изпълнява функциите на Национален

информационен център за академично признаване и мобилност по смисъла на чл. IX.2 от Лисабонската конвенция.

ВМА-София предоставя възможност на своите докторанти да публикуват научните си статии в различни национални и международни списания.

Докторантите през акредитирания период 2016-2013. са участвали в Ежегодните конгреси на Българското Дружество по Ендокринология и Българска Диабетна Асоциация, както и Международна научно-практическа конференция България на регионите и Дванадесета национална конференция на акушергинеколозите от доболничната помощ, (приложение 1) както и редица форуми в чужбина (European Congress of Endocrinology, Congress on obesity of the European Association of the Study of Obesity, както и ежегодния конгрес на Balkan Military Medical Committee). На националните форуми са изнесени 9 докладам; на международните форуми, изнесените доклади са 7 .

Общият брой публикации и участия в научни форуми на действащите докторантите в УС „Ендокринология“ през акредитирания период се разпределят както следва:

- статии и резюмета в чуждестранни и международни списания – 4, от които с Импакт фактор са 4
- статии и резюмета в български списания и сборници -20;
- участия в научни прояви в България -9;
- участия в международни научни прояви -7;
- монографии, учебници и учебни помагала - няма;
- ръководства – няма.

2.1.6. В Клиника „Ендокринология“ се спазват процедури за наблюдение, контрол и оценка на състоянието на документацията, свързана с работата на докторантите.

Приемът и обучението на докторантите е в съответствие със законовите изисквания.

Служба «Учебна и научноизследователска дейност» е координираща структура за съгласуване на темите, методологически и методически център за докторантите.

След разработване на основна част от дисертационния труд кандидатът представя на Катедрен съвет основна част от дисертацията /литературен обзор, целта, прилаганите методи и евентуалните резултати/. Академичният съвет на ВМА взема решение и предлага на съответната структура в *Министерство на отбраната докторантът да бъде зачислен по докторската програма. Зачисляването в докторантура става със заповед на министъра на отбраната.* Текущата дейност на докторанта се контролира от научния ръководител и периодично се обсъжда в катедрения съвет. Ежегодно, в края на учебната година, се представя в Катедрения съвет отчет за хода на докторантурата и предложение за атестиране на докторанта по образец - за редовните докторанти на тримесечие и за задочните - за календарна година. Установена практика е разработените части от дисертацията и нейният окончателен вариант да се обсъждат в катедрените съвети и да се приемат с обикновено мнозинство на присъстващите.

Съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА –София, в Служба «Учебна и научноизследователска дейност се съхранява документацията за прием и обучение на докторантите, като периодично се анализира и обновява.

Упражнява се контрол върху спазването на изискванията на нормативните документи.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1:

Докторската програма „Ендокринология и болести на обмяната“ е разработена в съответствие със съвременните постижения на науката в тази област, с ясно дефинирани цели, задачи, методология, очаквани резултати и е сравними с подобни докторски програми у нас. Разработени са стандарти и е създадена организация за непрекъснатия им мониторинг: учебна документация, изработване и оценяване на програмите, етап на

работа, контрол на достоверността и автентичността на разработките, позволяващи своевременна защита, професионална мобилност и успешна реализация на пазара на труда.

Стандарт 3. Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите.

Критерий 3.1. Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд.

3.1.1. ВМА – София осигурява и използва различни методи в подготовката на докторантите. Клиника Ендокринология организира и провежда основни курсове; провежда ежемесечно семинари по определени, избрани теми . Докторантите посещават специализирани курсове по чужди езици, статистика и различни ендокринни симпозиуми и конгреси. Обновяването и развитието на библиотеката на ВМА, позволява на докторантите достъп до множество изследвания, публикувани в различни бази данни, свързани с тематиката на техните научни трудове.

Във ВМА е осигурен достъп до най-големите световни и европейски научно-изследователски бази данни, лицензирани от Министерството на образованието и науката: ISI Web of Science, Scopus и EBSCO. Стимулира се включването на докторантите в дейността на научните семинари, кръгли маси и колективи по проекти, където докторантите могат да научат много и да се развият като равноправни участници в научен колектив. Развитието на информационните технологии и комуникации спомагат докторантите и техните научни ръководители да бъдат информирани за съвременните световни постижения в областта на научната специалност. Горепосоченото е предпоставка при подготовката на докторантите да се прилага съвременна политика на нововъведения.

3.1.2. Докторантите се обучават посредством различни индивидуални и колективни форми при контрол от страна на научния ръководител за съблюдаване на индивидуалния план и работят по утвърден индивидуален план в непрекъснат режим на обучение. Те вземат участие в ежедневната научно-практическа дейност на Клиниката по ендокринология. Освен ежедневните форми на събеседване и контрол се осъществява контрол при подготвянето на научните публикации за печат, научните ръководители провеждат тематични лекции на докторантите по програма Ендокринология.

Научните ръководители подпомагат докторантите с достъп до специализирана литература и консултации по въпроси, свързани с тематиката и методиката на дисертационния труд.

В сайта на ВМА има специален раздел „В помощ на докторанта”, в който са представени курсовете за обучение на докторантите в докторантското училище: „Курс за докторанти”, курс „Подготовка на научна публикация”, курс „Техническо оформление на дисертационен труд”. Докторантското училище се координира от служба „УНИД“, под прякото ръководство на Заместник-началника на ВМА по учебно-научната дейност.

3.1.3. Докторантите изпълняват всички основни етапи в подготовка на дисертационния си труд, като в края на всяко тримесечие от периода на обучението редовните докторанти трябва да представят отчети, в които се описват преминалите етапи от обучението, научните изследвания, постигнатите резултати през периода. Тези отчети, подписани от Научния ръководител, се представят за обсъждане на Катедрен съвет.

Индивидуалните учебни планове на докторантите конкретизират отделните етапи при подготовка на дисертационния труд. Индивидуалният учебен план се съхранява в досието на докторанта в служба "Учебна и научноизследователска дейност" и в документацията на Катедрата.

Контролът по спазване на индивидуалния план се осъществява регулярно от Научния ръководител. В края на всяко тримесечие от периода на обучението редовните докторанти трябва да представят отчети, в които се описват преминалите етапи от обучението, научните

изследвания, постигнатите резултати през периода. Тези отчети, подписани от Научния ръководител, се представят за обсъждане на Катедрен съвет.

3.1.4. Използват се ясни съвременни и публично оповестени методи за оценяване постиженията на докторантите

Контролът по изпълнението на учебните планове на докторантите от ВМА – София, се осъществява от научния ръководител, от основното звено, в което е зачислен докторанта.

Оценяване на постиженията на докторантите се осъществява през целия период на разработка на докторския труд чрез контрол на индивидуалния учебен план, отчетите, ECTS, участие в научно-изследователски проекти, изготвяне на научни съобщения, с отразени постигнатите резултати и публикуването и/или представянето им на научни форуми и чрез всички останали елементи на образователния процес. Докторантите, зачислени в редовна и задочна форма на обучение отчитат своята работа в края на всяко тримесечие, а тези на самостоятелна подготовка – в края на всяко шестмесечие. Отчетите включват преминалите етапи от обучението им и научните изследвания, постигнатите резултати, както и преподавателската им работа през периода. Тези отчети, съгласувани от научния ръководител и ръководителя на катедрата, се представят в отдел „Учебна и научноизследователска дейност“.

Предстоящите процедури по защита на докторските работи, с рецензиите и становищата на научното жури и окончателните резултати се оповестяват в интернет - страницата на ВМА.

3.1.5. Катедрата „Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия и ендокринология и болести на обмяната“ е в състояние да разглежда обективно подадени от докторанти жалби, но до този момент в Клиника “ Ендокринология и болести на обмяната“ не са постъпвали жалби от докторанти и преподаватели във връзка с докторската програма.

Не са представени „Вътрешни правила за приемането и разглеждане на сигнали за корупция“, както и „Регистър за подадени жалби и сигнали от граждани“.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1:

Подготовката на докторантите във ВМА-София се реализира със съвременни образователни форми и научни методи по индивидуален план и чрез участие в колективни прояви. Всички етапи се контролират ефективно от прекия ръководител и научното звено, чрез обсъждане на отчетите и резултатите от работата на докторантите. Оценяването на постиженията им се осъществява основно чрез научните прояви. Всички елементи от докторантските процедури са отразени в административната документация на ВМА.

Стандарт 4. Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите.

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите, включително до и след тяхната професионална реализация.

Във ВМА функционира служба „Учебна и научно-изследователска дейност“, който има за задача за контролира и проследява функционирането на системата и спазването на всички стъпки от приема на докторанта до тяхната професионална реализация. Към службата се поддържа електронен регистър база данни за пълен контрол на състоянието на докторантите п докторски програми и др. критерии.

ВМА е създала и приела свой Правилник, приет на заседание на Академичен съвет, за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Същият урежда конкретните условия и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Образователната и научна степен „Доктор“ и научната степен „Доктор на науките“, придобити във ВМА по реда на Закона за развитието

на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), са безсрочни и важат на територията на цялата страна.

4.1.1. Процедурите по прием и обучение на докторанти във ВМА–София са разработени и залегнали в ПРАС (чл. 10 – 52) и са подчинени на законите в страната. Разработената Процедура при защита на дисертация за придобиване на ОНС “Доктор” е публично достояние на всеки заинтересован и е оповестена на сайта на ВМА.

4.1.2. Във ВМА- София традиционно се прилагат разнообразни форми за включване на студенти и докторанти в изпълнението на научно-изследователски проекти и научни прояви: участие в научни колективи на съответни звена във ВМА- София, участие в изследователски екипи на външни организации, участие в изследователски проекти, индивидуално разработване на изследователски проект. Тези форми се популяризират чрез различни информационни средства.

Включването на докторанти в научноизследователската дейност е основно направление за реализиране на една от основните цели – постигане на оптимален баланс на изследователска дейност и обучението. Осигурена е възможност за публикуване на техни статии в различни печатни научни издания (списания, сборници с научни публикации и др.).

Част от западните заглавията (Military Medicine; Medecine et Armees; Revue Internationale des Services de Sante des Forces Armees; Journal of Royal Army Medical Corps; Medical Corps International Forum) се получават единствено в библиотеката на ВМА, като същевременно се ползват и от другите сродни библиотеки в страната.

Докторантите от Катедра “Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия и ендокринология и болести на обмяната“ могат да публикуват най-значимите си достижения в специализираните научни списания „Военна медицина“ – ISSN-1312-2746 (официално издание на Българското научно дружество по военна медицина и Военномедицинска академия), Balkan Military Medical Review – ISSN-1107-6275 (списание на Балканския военномедицински комитет).

4.1.3. В отговор на изискванията за създаване на Европейско пространство за висше образование са свързани с целта за изграждане на Европейско научноизследователско пространство – един истински вътрешноевропейски пазар за НИД и професионално развитие, ВМА - София стимулира докторантската мобилност

През последните 5 години докторантите са участвали в редица научни форуми (конференции, конгреси и др.), стимулират се международните изяви и контакти на докторантите; подпомага се кандидатстването им в научноизследователски проекти; организиране и подпомагане издаването на учебници, ръководства и други учебни помагала; организиране на разнообразни обучения, работни срещи и семинари, и др

4.1.4. Катедрата по вътрешни болести стриктно спазва административната система за регистриране на хода на докторантурата и реализацията на завършилите докторанти.

Доц. Тотомирова и доц. Пашкунова нямат зачислени докторанти

- Брой на приетите докторанти по специалността за последните 5 години
2 (двама) с ръководител проф.Ивона Даскалова
- Брой на успешно защитилите докторанти по научната специалност за последните 5 години
– 1 (един)
- Дял на редовните докторанти спрямо общия брой докторанти – 50%
1 редовна докторантура и 1 задочна докторантура

Констатации за изпълнение на критерий 4.1:

Във ВМА-София има изградена организация, детайлни процедури и строга административна система за работа с докторантите във всички етапи на тяхната подготовка. Те се включват активно в научно-изследователски проекти и в програмите за студентска мобилност. Сътрудничеството с научни структури у нас и в чужбина осигурява подобряване на качеството на обучение във ВУ и кариерното развитие на докторантите.

Стандарт 5. Преподавателски състав.

Критерий 5.1. Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията.

5.1.1. В УС „Ендокринология и болести на обмяната“ на основен трудов договор за периода на самооценяване са работели 2 хабилитирани преподаватели, всички в областта на докторската програма:

5.1.2. Обучаващото звено разполага с академичен състав на основен трудов договор, чиито квалификация и професионален опит осигуряват продуктивна академична среда за научни изследвания.

В направлението на докторската програма по „Ендокринология“ във ВМА работят на трудов договор един професор, един доцент, един „главен асистент“ и един специалист с образователна и научна степен „доктор“. Всички те имат специалност по „Ендокринология и болести на обмяната“.

Посочените лекари имат специалност по Ендокринология, дългогодишен лекарски, преподавателски и научен стаж, отлична теоретична и практическа подготовка и висок професионализъм.

Утвърден е официално установен ред за атестиране и самоатестиране на преподавателите, в съответствие със Закона за висшето образование, чл.57 (1), (2) и Правилника за устройството и дейността на ВМА. Членовете на академичния състав се атестират в следните срокове:

1. Нехабилитирани лица - веднъж на три години;
2. Хабилитирани лица - веднъж на пет години.

Атестационната оценка е комплексна - оценява се преподавателската, научноизследователската, административната и други дейности на атестираното лице. Атестирането на академичния състав се извършва въз основа на самостоятелна комплексна оценка в разработената атестационна карта на преподавателя във ВМА. Отчита се студентското мнение чрез провеждане на анонимни анкети периодично, или по преценка на Атестационна комисия.

5.1.3. Основното звено, обучаващо докторанти, има утвърдени практики и успешни изяви по специалността на докторантурата и/или в професионалната област, към която тя принадлежи.

Съществува разгърната научно-изследователска дейност по тематиката на специалността на хабилитирания академичен състав, участващ в обучението на докторантите, независимо от високата учебна натовареност на целия академичен състав (хабилитирани и асистенти).

Публикационната активност на академичния състав в областта на Ендокринологията за отчетния период включва общо:

- 89 публикации в национални и международни печатни издания;
- 60 участия в национални и международни научни конгреси и конференции с презентации и постери;
- 1 участие в монография;

Констатации за изпълнение на критерий 5.1:

Хабилитираните преподаватели в сектор „Ендокринология“ е със специалност „Ендокринология и болести на обмяната“ на основен трудов договор към ВМА, с богат професионален опит, който осъществява активна научно-изследователска дейност, изявена чрез участие в научни форуми и висока публикационна активност. Академичният състав упражнява системна експертна и консултантска дейност по ендокринология, благодарение на успешните си изяви и практики по специалността.

Стандарт 6. Учебни ресурси и подпомагане на студентите.

Критерий 6.1. Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности

6.1.1. Катедра „Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия и ендокринология и болести на обмяната“ разполага с две учебни зали с капацитет по 20 работни места оборудвани със средства за презентация. За докторантите е осигурена възможност за работа с компютър и достъп до интернет. ВМА разполага със зали, които могат да се използват от всички научни направления както следва: 1 компютърна зала с 10 работни места с инсталирани програми за самообучение; кинозалон – 500 места, аула – 200 места и 10-та зала – 150 места; 18 учебни зали с по 25 места, експериментално отделение, всички оборудвани със съвременни средства за презентация.

6.1.2. За изследователска и експериментална дейност докторантите могат да ползват наличната в Клиниката по ендокринология апаратура. Във ВМА е създадена и се поддържа необходимата материална база, осигуряваща условия за учебна и изследователска дейност на докторантите. ВМА разполага с отделение по експериментална медицина, където могат да се извършват опити, свързани с обучението по докторската програма. Клиниките към Катедрата разполагат с две учебни зали, кабинети, оборудвани с компютри, мултимедийни проектори, екрани, TV монитори и др. Създадени са условия за научно - изследователска дейност и практическо обучение.

6.1.3. Докторантите в Клиника по ендокринология и болести на обмяната на Катедра „Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия и ендокринология и болести на обмяната“ имат на разположение учебни пособия и специализирана литература. Катедрата разполага с on-line достъп до годишни поредици от най-авторитетните световни периодични научни издания, както и учебници и ръководства във всички насоки на съвременната ендокринология. Библиотеката на ВМА разполага с богат собствен фонд от над 30000 библиотечни единици български и чуждестранни медицински издания от последните години, набор от собствени учебни материали на магнитен носител, достъп до Internet и собствено разработени диагностично-терапевтични алгоритми. През оценявания период преподавателите по Ендокринология са включени като лектори и асистенти в програмите за обучение на студенти и специализанти. Осигурен е достъп до бази данни PubMed/MEDLINE (US National Library of Medicine), EBSCO Host, Google Scholar, Research Gate и Directory of Open Access Journals (DOAJ). Библиотеката на ВМА членува в Българския информационен консорциум (БИК).

Библиотечните дейности са автоматизирани. Работи се с електронен каталог книги и електронен каталог читателска картотека по софтуер на СофтЛиб. Читателските места в читалнята са с компютърни конфигурации и свободен достъп до online бази данни на EBSCO Information Services

Има възможност да се регистрират и отдалечени достъпи посредством компютърна мрежа с работни места във всички катедри, клиники и лаборатории (автоматизирана болнична система). Достъпът до Интернет е денонощен и “on-line”. В библиотеката работят: библиотекар и библиограф. Дейността на библиотеката се състои в работа с читатели, които получават устни и писмени справки.

За провеждане на учебния процес ВМА осигурява на различна аудио-визуална техника. За онагледяване и озвучаване на учебния процес, клиниката има възможност да използва следната апаратура: мултимедии; телевизори; преносими компютри (лаптопи); видеокамери; преносими екрани; цифрови записващи устройства; DVD/CD/VHS плейър; видеокасети и DVD.

Ендокринна клиника на ВМА разполага с медицински изделия и материали, необходими за процеса на обучение. Обучението на студентите и специализантите е обезпечено от хабилитирани лица и специалисти по Ендокринология с дългогодишен стаж по специалността. Преподавателите имат научни степени „доктор на науките” и „доктор“

6.1.4. Докторантите във ВМА имат възможност да публикуват в списание „Военна медицина”, издание на ВМА и Научното дружество по военна медицина, което излиза с 4 книжки годишно и е индексирано в списъците на НАЦИД. Друга възможност за публикуване е списанието *Balkan Military Medical Review*, издание на Балканския Военномедицински Комитет, списанието Докторантите имат възможност заедно с водещи специалисти в съответната област да публикуват резултати от научните си разработки в списания, реферирани западни бази данни. В катедрата се осъществява активна научноизследователска дейност от преподавателския състав. Чрез добрата връзка между учебния процес и изследователската дейност се развива целенасочен изследователски процес. Резултатите от научната дейност директно се прилагат при обучението в учебния процес, в т.ч. и на докторантите.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1:

ВМА - София разполага с материално-техническа и информационна база с богати библиотечни ресурси за теоретична учебно преподавателска дейност и адекватен академичен комфорт за докторантите. Клиничната и лабораторна база на ВУ осигурява практическата им подготовка. Творческата активност на докторантите се стимулира строго регламентирано организационно и финансово, което се доказва от участията им в научни форуми, реализация на проекти и публикационната им активност.

Стандарт 7. Управление на информацията.

Критерий 7.1. Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите.

ВМА има изградена вътрешна информационна система (Форум), в която се публикува актуална информация, свързана с обучителния процес на докторанти, специализанти и курсисти. Отделно информацията е публично достъпна и чрез уеб сайта на ВМА (www.vma.bg). Военномедицинска академия разполага и с Лаборатория по информационно осигуряване, която е тясно профилирана за изграждане на автоматизирани информационни системи, базираци се на съвременна електронноизчислителна техника. Отдел „Учебна и научноизследователска дейност” към ВМА разполага с необходимата техника и се извършва предпечатна подготовка, разпечатване на документи, статии, доклади, постери и научни публикации на академичния състав и другите служители от Военномедицинската академия при участие в наши и международни научни форуми.

По 7.1.1. Във ВМА се събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури за разработването и прилагането на политиката за осигуряване на качеството (включително външни заинтересовани страни), осъществяваните процедури за одобряване и обновяване на учебната документация на докторската програма, развитието и успеваемостта на докторантите, удовлетвореността на докторантите от качеството на обучение, учебните ресурси и наличната подкрепа за докторантите и кариерното развитие на завършилите докторанти се извършва с провеждане на редовни анкети сред докторантите и академичния състав. Анкетният лист за провежданите анкети е разгледан и приет от Академичния съвет на ВМА. Анкетите се провеждат и анализират от катедра «Военна медицина» и се публикуват в списание «Военна медицина».

По 7.1.2. Във ВМА периодично се обсъждат и анализират на заседание на Академичния съвет и се огласяват чрез публикуване в списание «Военна медицина»

резултатите, свързани с управлението на качеството на обучение и необходимостта от промяна, ако такава е наложителна.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1:

ВМА има изградена стройна система за управление на информацията относно качеството на обучение на докторантите. Функционирането на системата се осигурява от редовното обновяване на докторските програми, административната подкрепа, собствената документация, периодичните външни и вътрешни одити и публичното оповестяване на ефективността на резултатите.

Стандарт 8. Информация за обществеността.

Критерий 8.1. ВУ публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; проведени университетски форуми с участието на докторанти.

По 8.1.1. ВМА осигурява процедури и практика за устойчиво публикуване на необходимата информация за възможностите и постиженията при изследванията в областта на докторската програма.

Основно място за публикуване на обществено достъпна информация е сайта на ВМА. В него се публикува информация за докторските програми; работни и нормативни документи, отнасящи се за хода и процедурата на обучение. Чрез сайта на ВМА се дава обществена информацията за обявените, текущите и приключилите процедури за придобиване на ОНС „Доктор“. Там е достъпна и актуална информация за наредби, правилници, решения на Общо събрание, решения на Академичния съвет. В панела „Научноизследователска дейност“ – от падащото меню „Конкурси“, докторантите могат да се осведомят за текущите конкурси, а в падащото меню „Процедури“ за предстоящите и защитени дисертации във ВМА.

По 8.1.2. Информация относно възможностите за мобилност на докторантите се получава в Библиотеката на ВМА.

По 8.1.3. На докторантите е дадена възможност при условие, че имат одобрен и включен в програмата на съответното научно мероприятие доклад или постер да го представят на съответното научно мероприятие в страната или чужбина, като разходите за пътни, дневни, квартирни пари и такса участие се поемат от ВМА. Изключително авторитетен форум, в който активно участие с доклади и постери участват докторантите на ВМА е ежегодният конгрес на Балканския военномедицински комитет /БВМК/, създаден по инициатива на Военномедицинска академия с участието на военномедицинските служби на Албания, България, Гърция, Румъния, Сърбия и Турция.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1:

ВМА–София се предоставя системна информация за учебната документация и качеството на обучение на докторските програми, постиженията на докторантите, участието им в научни форуми, публикационната активност и иновационните резултати в работата им. ВУ подпомага и стимулира участието на докторантите в програмите за мобилност, което се подкрепя от доказателствения материал.

Стандарт 9. Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите.

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии.

Докторските програми подлежат на постоянен контрол и мониторинг от страна на ръководителя на Катедрата – обучаващо звено и от научния ръководител на докторанта. Те се разглеждат периодично и се променят при необходимост с участието на докторантите и другите заинтересовани страни. Събраната информация се анализира и програмата се

адаптира, за да се гарантира, че е актуална. Ревизираните параметри на програмата се публикуват. Индивидуалните програми са динамични и зависят от хода на докторантурата.

Предлаганата докторска програма има стройна и работеща организация на учебната и научно-изследователската дейности, осигуряваща рамката на образователната и научна степен „Доктор“.

9.1.1. Организацията на докторските програми изисква редовни отчети пред Катедрения съвет и Академичния съвет. Това позволява академичният състав на Клиниката по пневмология и фтизиатрия и ръководството на ВМА също да упражняват редовен мониторинг на работата на докторантите и на докторските програми. Периодичните наблюдения оценяват адекватността на натовареността на докторантите, степента им на удовлетвореност от постигнатите резултати.

9.1.2. ВМА осигурява процедури и практики при планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на ефективността на докторантските програми. С цел повишаване ефективността на докторските програми периодично се обсъждат на представените отчети за извършена работа по индивидуалните програми на докторантите. Отделно, на катедрен съвет, се обсъжда дисертационния труд на докторантите преди официалната защита. Осигурява се възможност на докторантите да участват в собствени или колективни научно-изследователски проекти, национални и международни форуми, и допълнителни курсове на обучение, което повишава ефективността на дисертационните разработки.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1:

В Клиника по ендокринология към катедра по „Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия и ендокринология и болести на обмяната“ при ВМА - София се осъществява редовен мониторинг и осъвременяване на докторските програми, съобразно актуалната научна информация.

Стандарт 10. Циклично външно осигуряване на качеството.

Критерий 10.1. Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми

10.1.1. Съгласно „Стандарти и насоки за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG)“, докторските програми са обект на периодично външно оценяване, което се базира на взаимодействието между двете институции и се основава на изготвения доклад–самооценка, доказателствения писмен материал и представения материал на срещите. Форма на външна оценка са регулярното провеждане на акредитации на програмите от НАОА.

Всяка докторска програма е обект на следакредитационно наблюдение и контрол. МУ - София и МФ ежегодно изготвят график на докторските програми, подлежащи на актуализация и акредитация. Изготвените самооценки по докторските програми се представят на заседание на ФС и на по-висшестоящото институционално ниво.

Външното оценяване на качеството на обучение в МУ – София се осъществява от **Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА)** при всички процедури за акредитация. При издаване на решение за акредитация агенцията дава и препоръки. Изпълнението на тези препоръки подлежи на проверка и отчитане при процедури за Следакредитационно наблюдение и контрол (**САНК**). Цикличното външно осигуряване на качеството на докторантурите във ВМА се осъществява от специалисти във Медицинския Университет „Проф. д-р П. Стоянов” – Варна.

ВМА периодично преминава през външно осигуряване на качеството, вкл. и на докторските програми. Голяма част от докторските програми са претърпели промяна в

резултат на препоръките от външни оценки. Изпълняват се решенията на Академичния съвет за отстраняване слабостите от предходните акредитации.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1

В Клиника по ендокринология към катедра по „Гръдна хирургия, пневмология, фтизиатрия и ендокринология и болести на обмяната“ при ВМА - София Структурите на ВУ преминават циклично през самооценка и външно оценяване, което поддържа и подобрява качеството на докторската програма.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на направените констатации, ПКЗС предлага на Акредитационния съвет да даде право на Военномедицинската академия да провежда обучение по докторската програма „Ендокринология“ от професионално направление 7.1. Медицина.

Предложение за препоръки:

1. Да се провеждат редовно вътрешни одити - планови и извънредни.
Срок: до следващата програмна акредитация
2. Да се провеждат редовно анкети, свързани с качеството на обучението на докторантите, които да включват: проучване мнението на докторантите и проучване сред бъдещите работодатели на докторантите.

Срок: до следващата програмна акредитация

**Председател на ПКЗС:
(Проф. д-р Здравко Каменов, дмн)**